

Motion till riksdagen 2012/13:Kr5

av Tina Ehn (MP)
med anledning av skr. 2012/13:51

Mål för friluftslivspolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en närmare koppling mellan målen för friluftslivet och andra politikområden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ytterligare steg bör tas för att integrera mål för friluftsliv i miljömålssystemet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att målet om tillgänglig natur för alla bör skrivas in i skogsvårdslagen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge berörda myndigheter i uppdrag att ta fram en strategi för hur man skulle kunna nyttja EU-medel (såsom regionala strukturfonder eller landsbygdsprogrammet) för att finansiera investeringar i infrastruktur för friluftslivet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att målåret 2020 för att uppnå målet med tillgång till ett tärtortsnära landskap med höga friluftsvärden bör tidigareläggas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av ett mångsidigt och tillgängligt friluftsliv för en hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett rikt friluftsliv i skolan.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att den forskning och kunskapsutveckling som behövs för att utveckla friluftslivet och stärka dess ställning finns.

Fel! Okänt namn

Inledning

Friluftslivet griper in i många politikområden. Främjandet av ett aktivt friluftsliv har möjlighet att bidra till såväl en ökad förståelse för naturen och miljön som en förbättrad hälsa.

Således är satsningar på friluftslivet och människors möjligheter att delta i diverse friluftaktiviteter av stor betydelse. När vi missar att skapa förutsättningar för detta minskar vi vår livskvalitet. Det leder också till kostnader som dyker upp inom andra politikområden. Samhällets kostnader för fysisk inaktivitet överstiger t.ex. 6 miljarder kronor varje år.

Sveriges riksdag antog i december 2010 i samband med regeringens proposition Framtidens friluftsliv (2009/10:238) övergripande mål för friluftspolitiken. Miljöpartiet föreslog i sin motion med anledning av propositionen att friluftspolitiken skulle kompletteras med ett antal mätbara mål. Riksdagen beslutade också att regeringen skulle återkomma med ett antal kompletterande mätbara mål.

Det behövs en närmare koppling till andra politikområden

Regeringen har nu lagt fram skrivelse Mål för friluftslivspolitiken (2012/13:51). Där presenteras tio mål som ska kunna mäta de gemensamma strävanden som samhället har för friluftslivet. Dessa är enligt vår mening ett steg på vägen. Men trots det redovisade arbetet för att ta fram de föreslagna målen brister enligt vår mening förslaget på flera punkter. Regeringen har inte lyckats koppla friluftslivspolitiken i sitt sammanhang med andra politikområden, t.ex.

- ? den betydelse den nuvarande skogspolitiken har på tillgängligheten till skogen
- ? hur strandskyddslagen påverkar tillgången till stränder
- ? hur samhällsplanering kan påverka stora områden och människors förmåga att utöva ett aktivt friluftsliv
- ? hur en minskad spridning av miljögifter är viktig för möjligheter att också i fortsättningen plocka svamp och bär.

Skrivelsen är i detta avseende otillräcklig för att göra målen mätbara på riktigt.

Kopplingen till miljömålssystemet

De tio föreslagna målen är anpassade efter miljömålssystemet vad avser såväl målstrukturen som mållåret 2020. Detta anser vi är en styrka och ett led i inte-

greringen av friluftspolitiken i andra politikområden. En bra miljö där miljömålen klaras ger bättre förutsättningar för friluftslivet generellt. Och ett aktivt och omfattande deltagande i friluftsliv kan åtminstone indirekt bidra till uppfyllelsen av miljömålen.

Ytterligare steg bör tas för att integrera mål för friluftsliv i miljömålssystemet.

Relationen mellan friluftslivsmål och miljömål bör förtydligas. Vi anser t.ex. att

- ? de grundläggande kvalitetskrav som friluftslivet ställer på miljön bör omfattas av miljömålssystemet
- ? de förslag till preciseringar som finns för miljömålen bör infogas under lämpliga friluftslivsmål; då skulle de komplettera varandra på ett tydligare sätt
- ? en del av det som saknas i friluftslivsmålen kan uppfyllas genom miljömålen; det finns nämligen vissa delar i miljömålen, som nu inte står i friluftslivsmålen, som är absolut nödvändiga för att skapa förutsättningar för människors möjligheter att bedriva friluftsliv.

Tillgänglig natur för alla

Tillgänglighet handlar om att både se till att det finns natur nära människor och att göra det möjligt att ta sig ut i naturen oavsett funktionshinder.

Vi missar något viktigt om vi inte ser att ett intensivare bruk av naturen skapar begränsningar. Den förda politiken de senaste åren har genom förändringar av skogspolitiken och strandskyddet fört oss längre från en god tillgång till naturen. Den har också öppnat möjligheten för ett intensivare skogsbruk med stubbrytning och ökad möjlighet att skogsgödsla, sammantaget något som inte ökar den biologiska mångfalden eller tillgången till natur för friluftslivet. Ett intensivare skogsbruk ger i förlängningen en skog som är mindre tillgänglig för det rörliga friluftslivet. För att leva upp till målet om tillgänglig natur för alla behöver detta även skrivas in i skogsvårdslagen.

Transporter och resande är en viktig del av helheten för utvecklingen av en hållbar turism och dess bidrag till en hållbar utveckling för regionen och för landsbygden. Vi måste minska miljöbelastningen från vårt transportsystem. I det ingår också sättet vi kan ta oss till naturens upplevelser. Att kunna åka kollektivt, cykla och gå blir alltmer viktigt för fler. Cyklandet och vandringen är i sig en del av friluftslivet. Vi behöver ta större hänsyn till detta vid samhällsplaneringen. Det är också av vikt att man tar med möjligheten att nå naturområden genom att cykla eller gå vid mätning av naturområdets tillgänglighet.

Fel! Okänt namn

Stöd till engagemang och samverkan

Friluftslivet och natur- och kulturturismen omfattar många aktörer. Ideella, kommersiella, markägare och myndigheter. Det pågår ett stort arbete runt om i landet med att underhålla leder och stugor, skapa nya tillgängliga miljöer, informera och sprida kunskaper. Ofta är det eldsjälarna som arbetar ideellt, och det är människor som skapar fantastiska mervärden för så många andra. Men även det ideella arbetet har sina begränsningar och sina resursbehov. Det råder ofta brist på ekonomiska resurser för att klara av att underhålla leder, skidspår och för att rusta dåligt underhållna fjällstugor, broar, eller hamnanläggningar i skärgården. En möjlighet skulle vara att ge berörda myndigheter i uppdrag att ta fram en strategi för hur man skulle kunna nyttja EU-medel (såsom regionala strukturfonder eller landsbygdsprogrammet) för att finansiera investeringar i infrastruktur för friluftslivet.

Attraktiv tätortsnära natur

En grundförutsättning för ett lättillgängligt friluftsliv är för många människor tillgång till attraktiva och uppskattade tätortsnära naturmiljöer. Skogar och natur nära där människor bor bidrar i hög grad till nytta för rekreation och folkhälsa. Den samhällsnytta markägare kan erbjuda med tillgängliga och upplevelserika skogar bör utökas och måste uppmuntras. Vi anser att det behövs en medveten samhällsplanering i samband med översiktsplanarbetet, och en insikt om den konkurrens om mark som redan råder i tätortsområden. Vi anser att måläret 2020 för att uppnå målet med tillgång till ett tätortsnära landskap med höga friluftsvärden är väl långt fram i tiden. Arbetet för att nå detta mål behöver ha en högre ambitionsnivå, då vi ser att tätortsnära landskap exploateras i dag.

Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling

Natur- och kulturturism är något som har en allt större potential för att skapa arbetstillfällen på landsbygden. Intresset för ett aktivt friluftsliv ökar. I dess spår spirar också turismverksamhet, med upplevelser genom fiske, vilda djur och naturens charm. Bättre förutsättningar för friluftsliv bidrar även på detta sätt till landsbygdsutveckling. Ett mångsidigt och tillgängligt friluftsliv är också viktigt för att många människor ska anse att det är attraktivt att bo och verka på landsbygden. Det handlar både om att människor vill bo kvar, att utflyttade vill återvända och att andra vill flytta till landsbygden.

Ett rikt friluftsliv i skolan

Förutsättningarna för ett sunt liv grundläggs i unga år och här har skolan en nyckelroll. Skollagen och läroplaner framhåller att friluftsliv och naturupplevelser är nödvändiga inslag i skolan. Men en rapport som Skidrådet, Friluftsförbundet och Idrottslärarna presenterade förra året visar att ansvaret för att de vackra orden ska bli till handling saknas. Rapportens undertitel är ”Alla vill ha skolutflykter men ingen vill ta ansvar för att de genomförs”. Detta är ett problem som man inte kan blunda för. Miljöpartiet har tagit upp problemet i en särskild motion med rubriken ”Säkerställ rätten till utflykter och friluftsliv i grundskolan”. Ett sätt att ta tag i problemet skulle vara en utredning med målet att ta fram metoder för att säkerställa alla barns rätt till friluftsliv och naturupplevelser i skolan. Ett annat sätt kan vara att ge Skolverket i uppdrag att ta fram en policy för det rörliga friluftslivet och skolan.

Friluftsliv för god folkhälsa

Det råder enighet om friluftslivets positiva effekter för både den fysiska hälsan och den psykiska hälsan. Friluftsliv bidrar till såväl fysisk aktivitet som upplevelser och återhämtning och är därför av stor betydelse för människors hälsa och välbefinnande. Naturvistelse är hälsofrämjande.

I regeringens skrivelse finns förslag på ett nytt sätt att organisera samordningen runt dessa frågor, där man avser ge Statens folkhälsoinstitut i uppdrag att vara samordnande myndighet för friluftslivets betydelse för folkhälsa. Vi ser det som möjligt i ett längre perspektiv, men i nuläget är Statens folkhälsoinstitut under omorganisering vilket gör lämpligheten av en förändrad organisering mycket oklart.

God kunskap om friluftslivet

Forskning och statistik om friluftslivet är av stor vikt för att öka kunskapen om friluftslivets betydelse för enskilda och för samhället. Det sexåriga forskningsprogrammet ”Friluftsliv i förändring” som startade 2006 avslutas under denna vinter. Ingen efterföljare kommer att ta vid. Forskning om friluftslivet omfattas för närvarande inte av forskningen om det civila samhället. Därmed kan vi gå miste om viktig kunskap om friluftslivets betydelse för samhället och om hur friluftslivet kan utvecklas. Regeringen bör säkerställa att den forskning och kunskapsutveckling som behövs för att utveckla friluftslivet och stärka dess ställning finns.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 30 januari 2013

Tina Ehn (MP)